

NEMZETI JOBLÉT.

Exsurge.

1916 április 22.

A persepolisi királlysírok mozdulatlanok s a fáraók is csöndben szenderegnek a Nilus mentén. A Habsburgok márványtemetője a kapucinusok lábai alatt telik-telik, de meg nem mozdul, hiába minden korona fölötté! Csak egy királlysír pattant föl eddig, a rex saeculorum immortalis-é, ott meszsze, arimathei József kertjében Húsvét reggelén. A föltámadás pálmája csak a Krisztusé!

Parancsszavában bízunk, hogy a mi temetőink is megmozdulnak, a végenincs kárpáti és szarmáta temetők, amelyekben tört remények és csöndes magyar szívek porladnak. Bízunk Benne, hogy a badacsonyi és hargitai, mátrai és kunsági fiúk mind föltámadnak. Akkor, midőn az orosz muzsikok és porosz gránátosok, a francia zuávok és skót muskétások is kilépnek kora sírjukból.

De azt kell kérdeznünk, hogy a vérvesztésben gyöngülő — nem mondjuk, hogy tervszerűen fogyasztott — de százados csatározásban szükségképen erősen megfogyatkozott nemzetünk föltámad-e?

Nem az a kérdés, hogy az ítélet napján kifelejt-e bennünket a föltámadás angyala. Hisz „egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók“. Hanem az a problémánk, hogy ítéletnap előtt életre kel-e az avita gens Hungarorum? Az a kérdés, hogy a nemzeti élet teljességét elérjük-e, amelyet valamikor, a mohácsi vész után dőre kézzel elvetettünk magunktól.

Most, amikor Keleteurópában kezd visszafordulni a politikai térkép a török hódoltságot megelőző természetes államalakulatokra, amikor a bulgár egység török igát, szerb igát összetörve kialakul s a lengyel nép is Európának, még az ellenséges nyugatnak rokonszenvétől is kísérve tör egykori önálló nemzeti léte felé, mikor a tülekedő albánok Skanderbég országáról álmadoznak s a horvát-szerb nép is valami önálló államformát keres, kétségtelenül nélkülünk, átlag pedig ellenünk, nem türhetetlen ez a mi Lázársorsunk?! Beletörődhetünk ebbe a berlini tőkétől, bécsi vezényszótól, brünni ipartól való örökös függésbe? Miért sorvaszt bennünket szüntelen a nagyhatalmi láz s miért nem élünk inkább a szabad, független Magyarország vágyának? Miért nézünk állandóan szövetségesek után s miért nem törekszünk belső izmosodásra? Módos, önérzetes, erős nemzet kapós szövetséges, a szegény és élheterlen a leghívebb barátak is kolonc. Most, amikor a negyedannyi Bulgária példáján észrevehettük, hogy nemcsak a nagyhatalmak fontosak, hanem a kisebb népek kegyéért is a félvilág versenyez, ha önérzetük, karjuk . . . és hasznos vasútjuk van.

Van valami politikai programja a nemzetnek, ami nem lehet szó-vita tárgya, amin alul nem alkudhatunk, amit talán csak fokozatosan, de mindenestre egészen meg kell valósítanunk. Úgy mondják azt, hogy *független Magyarország*. Ország, amelyet nem a Spree partjáról, nem is a Ballplatzról, de még kevésbé igazítgatnak Bukarestből. Haza, amelynek nincsenek külföldön adóssá-

gai, hanem erélyes diplomatái, amely nemcsak megtermeli, hanem fel is dolgozza selyembűbőit, amelynek nemcsak zsíros talaja, hanem erős, olajos gépei is vannak. Ország, amely regnum, tehát uralom, sorsa fölött döntő, barátait megválogató hatalom, nem pedig janicsárok termőtalaja, akik idegen szóra, idegen lobogóval, százszorosán idegen eszmékért hálnak hősi halált.

Nincs teljes igazság a röpke szóban, hogy a nemzetek nem hálnak meg. Assur és Babel romhalmaz immár, s a fárások országa sincs többé. De teljesen igaz, hogy csak a vágyódó népek támadnak fel. A lengyelek nincsenek kevesebben, noha szabadságharcokban véreznek régóta s föl fognak támadni, mert vágyódnak utána. A barázdába vetett mag, a sírba temetett élet kiírthatatlan tavaszi vágya ez, mely az evangéliumi szóhoz híven kiszendül és szárba szökik. Nemzetünknek halála nem a harcterek véráldozata, hanem lemondása volna. Ha kihalna belőlünk a kurucvilág érzése, ha simogatásra, suggestióra feledni kezdenők, hogy mit keresett Szapolyai János, Zrinyi Miklós, az összmonarchiát képviselő Montecuccoli ellenfele, miért harsant meg Munkács felett Rákóczi nád-síjja: Rajta, rajta, rajta, még azt is, ki halva fekszik, fölriasztva a végső nagy harcra. Elpusztulnánk, ha belenyugodnánk kötelékeinkbe.

Háborús sikerek, háborús bágyadtság, vérünk hullása, temetők látása, a nemzet százados keresztútja, ez a hosszú Nagypéntek, ne nyomja el bennünk a *teljes nemzeti életre* való föltámadás vágyát. Exsurge avita Hungarorum gens, exsurge!